

Maciej Zaleski

METODY WALKI ORAZ ZAPOBIEGANIA ROZWOJOWI PRZESTĘPCZOŚCI ZORGANIZOWANEJ WE WŁOSZACH

Włochy - piękny kraj na południu Europy, kojarzy się zazwyczaj z niezwykłą przyrodą i zabytkami będącymi celem podróży ludzi z całego świata. Włochy kojarzone są jednak nie tylko z Watykanem, Forum Romanum, Krzywą Wieżą w Pizie czy Pałacem Dożów w Wenecji. Ubóstwo ludności zamieszkującej niektóre regiony Półwyspu Apenińskiego oraz Sycylii, konieczność walki o byt w systemie feudalnym wytworzyły na przestrzeni minionych wieków fenomen przestępczości zorganizowanej. Mafie są organizacjami szczególnymi powstałymi już niekiedy w XVI w., opartymi na strukturach patriarchalnych.

Obecnie największymi organizacjami o charakterze mafijnym, które przetrwały mimo wieloletnich prób ich zwalczania, są: La Cosa Nostra, Camorra, 'Ndrangheta oraz Sacra Corona Unita. Każda z nich wywodzi się z innego regionu Włoch i ma określoną specyfikę. Organizacje te cechują ogromne zdolności przystosowawcze zależne od regionu i warunków, w jakich działają. Z czasem rozszerzyły one swoje wpływy na inne części Włoch, a także sięgają swoimi mackami różnych części świata. Zjawisku temu sprzyjały emigracje biednej ludności Włoch - szczególnie w XIX i XX w. Rozprzestrzenianie się organizacji mafijnych i dynamika tego procesu determinuje charakter organów ścigania tej przestępczości.

I. Normatywne zapobieganie przestępczości zorganizowanej

Ustawodawca zawarł w art. 416-bis włoskiego kodeksu karnego, zatytułowanego „Stowarzyszenie o charakterze mafijnym”, definicję opisującą wyczerpująco sposób działania włoskich organizacji przestępczych oraz dziedziny, których to działania dotyczy. W tłumaczeniu prokuratora Ryszarda Rychlika artykuł ten brzmi następująco. *„Każdy, kto należy do stowarzyszenia o charakterze mafijnym złożonym z trzech lub więcej osób, karany jest karą pozbawienia wolności od trzech do sześciu lat. Ci, którzy tworzą, kierują lub organizują stowarzyszenie o charakterze mafijnym, karani są, z tego tylko powodu, karą pozbawienia wolności od czterech do dziewięciu lat. Stowarzyszenie ma charakter mafijny, kiedy*

osoby wchodzące w jego skład wykorzystują strach wzbudzany przez więzi mafijne oraz wynikające z tego podporządkowanie i znowę milczenia (omertà) w celu popełnienia przestępstw, przejmowania pośrednio lub bezpośrednio zarządu lub kontroli nad działalnością gospodarczą, koncesjami, zezwoleniami, przetargami i pracami publicznymi dla zysków lub nienależnych korzyści dla siebie lub innych, albo żeby przysporzyć głosów sobie lub innym osobom podczas wyborów. Jeżeli stowarzyszenie jest stowarzyszeniem zbrojnym, stosuje się karę pozbawienia wolności od czterech do dziesięciu lat w przypadkach przewidzianych w ustępie pierwszym i od pięciu do piętnastu lat w przypadkach przewidzianych w ustępie drugim. Stowarzyszenie jest uznawane za zbrojne, kiedy biorący w nim udział mają do swej dyspozycji, dla osiągnięcia celów stawianych przez stowarzyszenie, broń lub materiały wybuchowe, nawet, jeśli są one ukryte lub przechowywane w jakimś miejscu. Jeśli działalność gospodarcza, której kontrolę chcą zdobyć lub zachować stowarzyszeni, jest finansowana w całości lub częściowo z ceny produktów, zysków z przestępstw, kary przewidziane w poprzednich ustępach zwiększane są od jednej trzeciej do połowy ich wymiaru. W stosunku do skazanego zawsze obligatoryjna jest konfiskata mienia, które służyło lub było przeznaczone do popełnienia przestępstwa, oraz rzeczy będących jego ceną, produktem i zyskiem lub wykorzystywaniem. Postanowienia niniejszego artykułu znajdują również zastosowanie w stosunku do Camorry i innych stowarzyszeń, niezależnie od ich lokalnych nazw, które wykorzystując strach wzbudzany przez więzi mafijne dążą do realizacji celów odpowiadających celom stowarzyszeń o charakterze mafijnym.”¹

Definiując organizację przestępczą oraz obszar jej działalności, ustawodawca podzielił jednocześnie te formacje na słabiej zorganizowane i nieuzbrojone oraz te lepiej zorganizowane, co skutkuje wprowadzeniem różnego wymiaru kar - ostrzejszych dla tych ostatnich. Ustawa wprowadza również obligatoryjną konfiskatę mienia pochodzącego z przestępstwa. Sąd wydając wyrok skazujący, zobowiązany jest do zarządzenia przepadku mienia na rzecz państwa, jednak (w prawie włoskim wg Antonio Laudatiego) dopiero po spełnieniu czterech warunków:

- 1) osoba musi uzyskać status osoby skazanej prawomocnym wyrokiem sądu,
- 2) osoba musi mieć w posiadaniu dobra materialne,
- 3) musi być zachowana proporcja pomiędzy konfiskatą dóbr a stratą, na którą zostało narażone państwo,
- 4) musi zaistnieć niemożliwość udokumentowania pochodzenia dóbr.

Ustawodawca posiada możliwość stosowania ww. reguł do innych, nowo powstałych organizacji przestępczych. Wykładnikiem znaczenia organizacji przestępczych we Włoszech jest fakt wymieniania niektórych spośród nich z nazwy.

¹ R. Rychlik, *Zarys włoskiej koncepcji walki z organizacjami mafijnymi*. Prokuratura i Prawo nr 6, 1998, s. 147.

W latach 90. ubiegłego wieku organizacje przestępcze dokonywały masowych porwań w celu wymuszenia okupu, wykorzystując lukę na tę okoliczność w art. 416-bis włoskiego kodeksu karnego. Stało się to przyczyną stworzenia nowej normy prawnej uregulowanej w art. 630 kodeksu karnego: „*Kto porwie drugą osobę w celu uzyskania, dla siebie lub innych, nienależnych korzyści pod postacią ceny za uwolnienie, podlega karze pozbawienia wolności od dwudziestu do trzydziestu lat. Jeśli winny spowoduje śmierć porwanego, stosuje się karę dożywotniego pozbawienia wolności. Współsprawca, który odłączając się od pozostałych, stara się umożliwić porwanemu odzyskanie wolności bez placenia ceny za uwolnienie, podlega karze przewidzianej art. 605. Jeśli jednak porwany umrze w wyniku porwania po uwolnieniu, kara pozbawienia wolności wynosi od sześciu do piętnastu lat. W stosunku do współsprawcy, który odłączając się od innych, poza przypadkiem opisanym w poprzednim ustępie, dla zapobieżenia dalszym skutkom działalności przestępczej, konkretnie pomaga policji i wymiarowi sprawiedliwości w zebraniu decydujących dowodów dla zidentyfikowania i schwytania sprawców, kara dożywotniego pozbawienia wolności zastępowana jest karą pozbawienia wolności od dwunastu do dwudziestu lat, a inne kary są obniżane od jednej trzeciej do dwóch trzecich. Kiedy ma miejsce okoliczność łagodząca, kara przewidziana w drugim ustępie zastępowana jest karą pozbawienia wolności od dwudziestu do dwudziestu czterech lat, kara przewidziana w ustępie trzecim zastępowana jest karą pozbawienia wolności od dwudziestu czterech do trzydziestu lat. Jeśli występuje kilka okoliczności łagodzących, kara złagodzenia nie może być niższa niż pięćnaście lat przewidzianych w ustępie trzecim. Pułapy dotyczące kary przewidziane w poprzednim ustępie mogą być obniżone w razie zaistnienia okoliczności łagodzących, o których mowa w ustępie piątym tego artykułu.*”²

Artykuł ten umożliwia porywaczom działającym w zorganizowanej grupie przestępczej współpracę z policją w zamian za uniknięcie pełnej odpowiedzialności karnej.

Często stosowaną normą w przypadku przestępczości zorganizowanej jest art. 115 kodeksu karnego włoskiego. Przewiduje on, że „w przypadku zмовy w celu popełnienia czynu zabronionego, sędzia może zastosować nadzwyczajne środki bezpieczeństwa”.

Wraz ze zmianami w kodeksie karnym wprowadzono zmiany w kodeksie procedury karnej. Kodeks procedury karnej dopuszcza możliwość zeznań będących dowodem obowiązującym nie tylko pojedynczą osobę zasiadającą na ławie oskarżonych, lecz również kilka osób lub wszystkie osoby oskarżone. Ocena materiału dowodowego leży w swobodnej ocenie sędziego.

² R. Rychlik, *Zarys włoskiej koncepcji walki z organizacjami mafijnymi*. Prokuratura i Prawo nr 6, 1998, s. 147.

II. Zwalczanie przestępczości zorganizowanej we Włoszech

Prawo w oczywisty sposób musi być egzekwowane przy pomocą służb specjalnych oraz innych jednostek utworzonych w celu efektywnej współpracy z wymiarem sprawiedliwości w walce z przestępczością zorganizowaną.

We Włoszech istnieje swoisty dwupodział instytucji zwalczających organizacje przestępcze. Pierwszą z nich jest Parlamentarna Komisja Śledcza do spraw Mafii³ oraz innych organizacji o charakterze mafijnym (Comissione parlamentare d'inchiesta sul fenomeno della mafia e delle altre associazioni criminali simili). Została ona powołana uchwałą z dnia 1 października 1996 r. n. 509. Komisja ta składa się z 25 deputowanych oraz 25 senatorów. Jej głównym zadaniem jest nadzór nad przestrzeganiem prawa z 13 września 1982 r. n. 642 (prawo la Torre) oraz jego wszelkich modyfikacji. Parlamentarna Komisja Śledcza jest również instytucją sprawującą pieczę nad wszelkim ustawodawstwem zatwierdzonym przez parlament jak również kontrolę ustaw, które nie są zawarte w prawie karnym.

Jednak podstawową funkcją Parlamentarnej Komisji Śledczej jest koordynowanie działań państwa przy wprowadzaniu nowych projektów ustaw skierowanych przeciwko przestępczości zorganizowanej, polegających na nadzorowaniu działań prewencyjnych i wzmacnianiu współpracy między organami ścigania. Ma ona również za zadanie oceniać naturę oraz zmiany charakteru działalności organizacji typu mafijnego oraz zdawać coroczne sprawozdania ze swych działań przed parlamentem. Komisja ta stanowi wewnętrzny filtr dysponujący prawem do przesłuchiwanie członków parlamentu, sędziów niższego szczebla, przedstawicieli lokalnych agencji państwowych do spraw ekonomii, jak również świadków współpracujących z wymiarem sprawiedliwości oraz innych. Ma ona również prawo delegacji jednostek w regiony Włoch szczególnie dotkniętych działalnością przestępczą.

Kolejną instytucją zwalczającą przestępczość zorganizowaną we Włoszech są służby specjalne mające możliwość szybkiej interwencji. W systemie wyżej wymienionych służb istnieje podział na wiele grup, co zmniejsza ryzyko korupcji. Służby te współpracują ze sobą bardzo ściśle, jednocześnie wzajemnie się kontrolując. Panuje zasada podwójnej kontroli. Kontrola wewnątrz jednostki jest uzupełniona przez współpracujące jednostki zewnętrzne.

We Włoszech wyróżniamy trzy rodzaje służb, w których obrębie działają jednostki zwalczające przestępczość zorganizowaną. Są nimi⁴:

1. *Carabinieri*
2. *Guardia di Finanza*
3. *Polizia di Stato*

³ <http://www.parlamento.it/parlam/bicam/mafia/into.htm>

⁴ S. Ciamci, *La Gestione Penitenziaria della Criminalita Organizzata*. La Giustizia Penale, fasc. 11, 1996, s. 666-672.

1. Carabinieri⁵

Jest to jednostka policyjna wchodząca w skład włoskich sił zbrojnych. Jednostka ta jest wykorzystywana do zadań o podwyższonym stopniu ryzyka, a także jako organ wsparcia policji sądowej oraz sił bezpieczeństwa we włoskich ambasadach na całym świecie.

Carabinieri są jednostką o charakterze wielopodmiotowym, której struktura przypomina ustrój wasalno-lenny. Na jej najniższym szczeblu istnieją dwie elitarnie jednostki *Gruppo Operativo „Calabria”* oraz *Squadroni Elicoptero Carabinieri Cacciatori „Sardegna”*. Świetnie wyszkolone oraz wyposażone stawiają czoło Basco Rosso na Sardynii oraz Cosa Nostra na Sycylii.

Wyróżniamy ponadto dwie jednostki specjalne do zwalczania przestępczości zorganizowanej.

Pierwszą jest Raggruppamento Operativo Speciale (ROS)⁶ (Nadjednostka operacyjna do działań specjalnych). Powołana do życia dekretem prezydenta z 3 grudnia 1990 r. Początkowo jej zadaniem było zwalczanie terroryzmu. Jednak w bardzo krótkim czasie została przekwalifikowana do zwalczania przestępczości zorganizowanej. ROS jest jedynym organem śledczym, który podlega w strukturze Carabinieri Comando Generale (Głównemu Dowództwu). Ma on przeciwdziałać dwudziestu sześciu rodzajom przestępczości zorganizowanej typu mafijnego. ROS składa się z trzech podstawowych oddziałów:

I Servizio Centrale di Polizia Giudiziaria dell' Arma, który podzielony jest na trzy pododdziały:

1. Zwalczający przestępczość zorganizowaną.
2. Zajmujący się handlem narkotykami oraz zatrzymaniami osób w niego zamieszanych.
3. Dział śledzenia i analiz;

II Reparto Antieversione (Oddział przeciwko działalności wywrotowej);

III Reparto tecnico (Oddział wsparcia technicznego). Szkolenie żołnierzy ROS jest bardzo trudne i wielokierunkowe (obejmuje jedynie w jednej czwartej ćwiczenia przewidziane dla wojska). Jednostka ta wielokrotnie prowadzi działania skierowane przeciwko przestępczości zorganizowanej współpracując z Guardia di Finanza oraz Polizia di Stato. Do jej zadań należy również przenikanie w szeregi organizacji przestępczych zajmujących się działalnością poza prawem, handlem bronią i amunicją oraz materiałami wybuchowymi.

Kolejną jednostką jest Gruppo Intervento Speciale (GIS) (Grupa do Interwencji Specjalnych)⁷. Jest to autonomiczna jednostka działająca w ramach sił

⁵ <http://it.wikipedia.org/wiki/carabinieri>

⁶ http://it.wikipedia.org/wiki/raggruppamento_operativo_speciale

⁷ http://it.wikipedia.org/wiki/gruppo_intervento_speciale

zbrojnych Carabinieri od 1978 r. W latach siedemdziesiątych ubiegłego wieku częste były ataki organizacji przestępczych na instytucje polityczne oraz cywilne we Włoszech. Z tego właśnie powodu ówczesny rząd podjął decyzję o powołaniu jednostki w ramach wojskowych sił policyjnych, której zadaniem byłaby właśnie ochrona wszelkich instytucji państwowych. Jednostka od 1980 r. stacjonuje w miejscowości Trani (prowincja Bari). Szkolenie obejmuje techniki aresztowania stosowane przez policję, ochronę VIP-ów z bliska oraz daleka, naukę języka angielskiego, jak również fotografowanie, zabezpieczanie i wykorzystywanie ładunków wybuchowych oraz użytkowanie różnego typu broni, a także walkę wręcz. Jednostka wielokrotnie udowodniła swoją przydatność w tłumieniu buntów w więzieniach (28 grudnia 1980 r. Trani, 25 sierpnia 1987 r. Porto Azurro) oraz w odbijaniu zakładników (16 stycznia 1995 r. Raffaele Alessi, 7 stycznia 2000 r. Rosa Laura Spadafora). Prowadziła również działania przeciwko handlowi narkotykami oraz dokonała spektakularnych zatrzymań członków organizacji o charakterze kammorystycznym (10 czerwca 2000 r. pojmanie kamorrysty Ferdinando Cesarano). Jednostka ta może być również wykorzystywana w misjach stabilizacyjnych i wszelkich innych sytuacjach kryzysowych.

2. Guardia di Finanza⁸

Jet to kolejny specjalny rodzaj policji włoskiej oparty na strukturze wojskowej. Jednostka ta bezpośrednio podlega ministrowi ekonomii oraz finansów i pełni funkcje policji sądowej, podatkowej oraz dba o bezpieczeństwo finansowe i ekonomiczne państwa. Uzupełnia ona również działania policji stanowej w zakresie ochrony granic państwa. Guardia di Finanza jest jedyną jednostką wojskową, która nie podlega Ministerstwu Obrony Narodowej. Pole działań Guardia di Finanza obejmuje ochronę interesów finansowych, prowadzonych na skalę państwową i europejską. Policja ta nadzoruje wykonalność wyroków nie tylko sądów krajowych, ale również wydanych przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości. Do jej zadań zaliczyć możemy również walkę z kontrabandą, przeciwdziałanie przestępczości zorganizowanej w zakresie przestępstw ekonomicznych oraz praniu pieniędzy pozyskanych z nielegalnych źródeł. Guardia di Finanza odpowiada także za przeciwdziałanie przestępczości zorganizowanej oraz za walkę z handlem narkotykami.

Również w ramach tego oddziału policji znajdują się jednostki specjalne, których jedynym celem jest zwalczanie przestępczości zorganizowanej. W obrębie Guardia di Finanza istnieją trzy jednostki specjalne współpracujące ze sobą oraz z innymi jednostkami policyjnym. Są to:

- a. Gruppo Operativo Antidroga (GOA)⁹ (jednostka operacyjna przeciwko handlowi narkotykami). Ma ona duże osiągnięcia w zakresie zwalczania

⁸ http://it.wikipedia.org/wiki/guardia_di_finanza

⁹ http://www.gdf.it/=gruppo_operativo_antidoga

handlu narkotykami. Według danych statystycznych pochodzących z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych jednostka ta przechwytytuje około 60% całego handlu narkotykami we Włoszech. Stanowi to 77% całości przechwytywanego handlu heroiną, 69% całkowitego handlu kokainą oraz 54% całkowitego przemytu marihuany oraz haszyszu. Jest to potwierdzone również przez statystyki prowadzone przez policję. Większość narkotyków jest przechwytywana podczas prób wprowadzenia na terytorium Włoch.

b. *Anti Terrorismo Pronto Intervento (ATPI)*¹⁰ (jednostka szybkiej interwencji przeciwterrorystycznej). Jest to jednostka bardzo specyficzna. Jej głównym zadaniem jest szybkie reagowanie w zakresie zadań dotyczących ekonomiczno-finansowej policji oraz policji sądowej. Zakres jej działalności objęty jest tajemnicą państwową.

c. *Gruppo di Investigazione sulla Criminalità Organizzata (GICO)*¹¹ (jednostka śledczą do zwalczania przestępczości zorganizowanej). Jest to jednostka o dużym stopniu autonomii, zależna od centralnej komisji operacyjnej. Zwalcza ona jedynie przestępczość zorganizowaną, związaną z praniem brudnych pieniędzy oraz wspieraniem lub prowadzeniem działalności terrorystycznej. Jednostki GICO są ulokowane w każdym mieście, w którym ma swoją siedzibę Sąd Apelacyjny. Działają one na takiej samej podstawie jak analogiczne jednostki Carabinieri oraz Policji. GICO prowadzi większość swoich działań na zasadzie infiltracji pod przebraniem, umieszczając swojego agenta w organizacji przestępczej (tzw. *Agente provocatore*).

d. *Gruppo Repressione Frodi (GRF)*¹² (jednostka śledczą do zwalczania przestępczości ekonomicznej). Jest to najmłodsza jednostka działająca w ramach Guardia di Finanza. Zajmuje się ściganiem oszustw, zarówno bankowych, jak i wymuszeń na wolnym rynku.

3. Polizia di Stato¹³

Policja włoska jest również organem zwalczania przestępczości zorganizowanej. Jej bezpośrednim zwierzchnikiem jest Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, ale bezpośrednio Departament Bezpieczeństwa Publicznego. Na czele policji włoskiej stoi *Direttore Generale della Pubblica Sicurezza* (dyrektor generalny bezpieczeństwa publicznego). Do opisania tej funkcji używać można również terminu *Capo Della Polizia* (szef policji). Uzupełnia go trzech wicedyrektorów generalnych.

¹⁰ <http://it.wikipedia.org/wiki/atpi>

¹¹ <http://it.wikipedia.org/wiki/gico>

¹² <http://www.gdf.it>

¹³ http://it.wikipedia.org/wiki/polizia_di_stato

Wzrost znaczenia policji oraz jej rozkwit zbiegł się z wojnami mafijnymi prowadzonymi we Włoszech w latach siedemdziesiątych. W tym okresie zostały powołane do życia nowe organy policji mające za zadanie zwalczać efektywnie przestępczość zorganizowaną. Były nimi Ufficio Generale per Operazioni Speciali (UCIGOS) (Główne Biuro do Operacji Specjalnych) oraz podlegający mu Dicisione Investigazioni Generali e Operazioni Speciali (DIGOS) (Dywizja Śledcza oraz do spraw Operacji Specjalnych). Ostateczny kształt policji nadała uchwała nr 121 wydana 1 kwietnia 1981 roku.

Obecnie w jednostkach policji wyróżniamy dwie jednostki specjalne. Pierwszą z nich jest Nucleo Operativo Centrale di Sicurezza (NOCS)¹⁴ (Centralna Jednostka Operacyjna Odpowiedzialna za Bezpieczeństwo). Jednostka ta powołana została dekretem ministra spraw wewnętrznych w 1978 r., w celu zwalczania działalności terrorystycznej prowadzonej przez organizacje separatystyczne oraz organizacje typu mafijnego. Charakteryzuje się ona wysoką skutecznością podczas operacji o podwyższonym stopniu ryzyka. Dotyczy to między innymi: odbijania zakładników przetrzymywanych dla okupu lub będących zakładnikami podczas napadów, organizacji zasadzek i zatrzymywania groźnych przestępców, transportu więźniów oraz eskorty urzędników państwowych. Drugą jednostką jest Gruppo Operativo Speciale (GOS)¹⁵ (Jednostka do Operacji Specjalnych) - stanowi ona grupę wsparcia dla działań NOCS. Pełni ona równocześnie funkcje techniczne, zajmując się organizacją sprzętu oraz właściwym jego rozlokowaniem.

III. Europejskie oraz międzynarodowe instytucje zwalczania przestępczości zorganizowanej działające we Włoszech

Niniejszy artykuł byłby niepełny bez informacji o regulacjach międzynarodowych oraz organizacjach ponadpaństwowych zmagających się z przestępczością zorganizowaną.

Należy zaznaczyć, że niewątpliwie najważniejszym aktem prawnym dotyczącym zwalczania przestępczości zorganizowanej jest Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko przestępczości zorganizowanej. Konwencja ta została przyjęta 15 listopada 2000 r. w Palermo¹⁶. Jej niewątpliwym osiągnięciem jest utworzenie międzynarodowej definicji „zorganizowanej grupy przestępczej” oraz kwalifikacji czynu przestępczego. Konwencja ta narzuca obowiązek odpowiedzialności karnej na osoby, które są członkami zorganizowanej grupy przestępczej. Natomiast każde z państw-członków musi wprowadzić środki ustawodawcze oraz wszelkie inne mające na celu przeciwdziałanie zachowaniom

¹⁴ <http://it.wikipedia.org/wiki/nocs>

¹⁵ <http://it.wikipedia.org/wiki/gos>

¹⁶ *Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej*. Dz.U. z 2005 r. Nr 18, poz. 158.

osób posiadających zamiar przynależenia do organizacji przestępczej oraz osób faktycznie do niej przynależnych. Konwencja reguluje również przestępstwa białych kołnierzyków, jak również łapownictwo oraz przekupstwo. Konwencję uzupełniają trzy protokoły dodatkowe: 1. O zapobieganiu, zwalczaniu i karaniu handlu ludźmi, zwłaszcza kobietami i dziećmi. 2. Przeciwko nielegalnemu przemytowi emigrantów drogą lądową, morską i powietrzną, jak również przeciwko nielegalnemu wytwarzaniu i handlu bronią palną, jej częściami i amunicją.

Włochy są ponadto członkiem Konwencji z 26 lipca 1995 r. o Europolu¹⁷. Korzystają tym samym z pomocy Europejskiego Biura Policji z siedzibą w Hadze. Biuro prowadzi działalność informacyjną oraz wspiera jednostki lokalne w zakresie handlu narkotykami oraz przestępczości transgranicznej.

Organem, o którym należy wspomnieć, jest Europejski Obszar Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości. Na obszarze tym zwalcza fałszowanie wspólnej waluty (euro), a także pogłębia współpracę w ramach zorganizowanych jednolitych działań na poziomie szefów policji, jak również usprawnienia finansowania w ramach współpracy policyjnej.

Podsumowanie

Przestępczość zorganizowana we Włoszech powstała na wiele lat przed utworzeniem włoskiej państwowości, co niewątpliwie wpłynęło na utrwalenie się tego negatywnego zjawiska w tradycji i mentalności pewnych grup społecznych tego kraju. Wpływ i siła włoskiej Cosa Nostry oraz jej poparcie pozwoliły aliancom na lądowanie na Sycylii w 1943 r. Fakt ten niewątpliwie świadczy o potędze organizacji o charakterze mafijnym. Przestępczość zorganizowana jest trwałym elementem włoskiego „krajobrazu”, co powoduje, że walka z nią jest we Włoszech szczególnie trudna.

Wydaje się, że wszechobecność korupcji wśród organów władzy państwowej spowodowała powstanie wielu organizacji zwalczających przestępczość zorganizowaną. Mają one zapobiegać bezradności organów państwa wobec tego zjawiska.

Nie można jednoznacznie ocenić, czy regulacje dotyczące walki z przestępczością o charakterze mafijnym stosowane we Włoszech mogą być bezpośrednio przeniesione do Polski. Jednak niektóre rozwiązania włoskiego systemu prawnego, z uwagi na jego doświadczenie w zmaganiach z tym problemem, warte są przeanalizowania i dostosowania do szczególnych sytuacji Polski - kraju będącego wschodnią bramą Unii Europejskiej, narażonego na działanie organizacji przestępczych trudniących się między innymi przemytem ludzi, handlem żywym towarem, narkotykami, dziełami sztuki i materiałami promieniotwórczymi.

¹⁷ J. Barcz i A. Michoński, *Traktat Akcesyjny. Traktaty stanowiące podstawę Unii, Prawo polskie. Wybór dokumentów*. Wyd. I. Wydawnictwo Prawo i Praktyka Gospodarcza, Warszawa 2003, s. 354- 362.